EĞİTİMDE FATİH PROJESİNİN SAĞLAMASI ÖNGÖRÜLEN FAYDA VE SOSYAL ETKİLERİ

PROJECTED BENEFITS AND SOCIAL EFFECTS OF FATIH IN EDUCATION PROJECT

Arzu BİLİCİ
MEB EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, Ankara, Türkiye
arzubilici@meb.gov.tr

Tunç Erdal AKDUR
MEB EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, Ankara, Türkiye
tuncakdur@meb.gov.tr

Abdullah YILDIZBAŞI
MEB EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, Ankara, Türkiye
ayildizbasi@meb.gov.tr

Özkan GÜNDAY
MEB EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, Ankara, Türkiye
ogunday@meb.gov.tr

Harun ÇİÇEK
MEB EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, Ankara, Türkiye
hcicek@meb.gov.tr

ÖZET
Küreselleşme olgusu ile birlikte ivme kazanan bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yenilikler ve değişimler toplumların ekonomik ve sosyal yaşamını büyük ölçüde etkilemektedir. Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşüm vizyonu; "Bilim ve teknoloji üretiminde odak noktası haline gelmiş, bilgi ve teknolojiyi etkin bir araç olarak kullanan, bilgiye dayalı karar alma süreçleriyle daha fazla değer üreten, küresel rekabette başarılı ve refah düzeyi yüksek bir ülke olmak" şeklinde DPT'nin bilgi toplumu stratejisi belgesinde belirlenmiştir. Bu konu Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin öncelikli hedefidir. Eğitimde Fatih Projesinin uygulandığı okullardan mezun olan bireylerin gündelik ve iş yaşamlarında bilgi ve teknolojiyi etkin kullanarak bilgi toplumuna dönüşümü, gerçekleştirebilmeleri hedeflenmektedir. Bu proje sosyal ve kültürel değişimi de bünyesinde barındıran bütüncül bir süreçtir. Eğitimde Fatih Projesi ile bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından birisi olması, öğrenci, öğretmen ve eğiticilerin bu teknolojileri etkin kullanımının sağlanması amaçlanmaktadır.
Anahtar Kelimeler: Eğitimde Fatih Projesi, Sosyoekonomik Değişim, Sosyokültürel Farklılık, Eğitimde Bilişim Teknolojileri

ABSTRACT
The innovations and changes in information and communication technologies, which accelerated by the phenomenon of globalization, affects economic and social life of communities greatly. Turkey's vision of transformation into an information society is identified in Information Society Strategy Document of State Planning Organisation (SPO) as "to become a country which is a focal point in science and technology, uses information and technology as an effective tool, produces more value with a knowledge-based decision-making processes, successful in global competition and has a high level of prosperity," This topic is the priority target of Fatih (Increasing Opportunities and Improving Technology Movement) in Education Project. It is aimed that the individuals who graduated from the schools, in which Fatih in Education Project is applied, uses technology effectively in their everyday lives and in their work life to achieve the transformation to the information society. This project is a holistic process that incorporates the social and cultural change. With Fatih in Education Project, it is aimed that the information and communication technologies will be one of the main tools of the educational process, and students, teachers will be able to use these technologies efficiently.

Keywords: Fatih in Education Project, Socioeconomical Change, Sociocultural Difference, Information Technologies in Education

GİRİŞ

Küreselleşme olgusu ile birlikte ivme kazanan bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yenilikler ve değişimler toplumların ekonomik ve sosyal yaşamını büyük ölçüde etkilemektedir. Yirmi birinci yüzyıla damgasını vuran teknoloji alanındaki gelişmeler, yeni bir toplumsal dönüşüme bir başka deyişle hem bireylerin hem de toplumun değişimine ve "bilgi toplumu" haline dönüşmesine zemin hazırlamaktadır. Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşüm vizyonu; "Bilim ve teknoloji üretiminde odak noktası haline gelmiş, bilgi ve teknolojiyi etkin bir araç olarak kullanan, bilgiye dayalı karar alma süreçleriyle daha fazla değer üreten, küresel rekabette başarılı ve refah düzeyi yüksek bir ülke olmak" DPT'nin bilgi toplumu stratejisi belgesinde şeklinde belirlenmiştir. Bilgi ve teknoloji alanındaki gelişmeler ülkelere kalkınma ve uluslar arası alanda rekabet etme noktasında büyük fırsatlar sunmaktadır. Bu rekabetin gerçekleşebilmesi ve uluslar arası teknolojik devrimlerin yaşandığı bu dönemde gelişmiş ülkelerle rekabet edebilmek için tüm ülkelerin ve toplumların gerekli politikaları geliştirmeleri ve bütün tedbirleri almaları gerekmektedir. Toplum içinde bireylerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı, kendi yaşamlarını temelden etkilediği gibi bu teknolojilere dayalı ürün ve hizmetleri sunan devletin ve işletmelerin dönüşümü ile bilgi ve iletişim teknolojileri sektörünün gelişimini de yakından ilgilendirmektedir. Bu nedenle, ülkemizin bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde vatandaşların bilgi ve iletişim teknolojilerini hızlı bir şekilde benimsemelerinin sağlanması ve bu teknolojilerin günlük yaşamın olağan bir parçası haline gelmesi büyük önem taşımaktadır. Böyle bir gelişme sonucunda vatandaşların taleplerini karşılamaya yönelik mal ve hizmet sunan diğer unsurların dönüşümü de tetiklenecek ve hızlanacaktır.

Türkiye'de bilgi teknolojileri konusunda hiç eğitim almayan bireylerin oranı yüzde 92'dir. Toplumda bilgi teknolojileri konusunda eğitim alan kesim, çoğunlukla eğitim kurumlarında giderek yaygınlaşan temel bilgisayar eğitiminden yararlanan ve genellikle iş bulmak amacıyla bilgi teknolojilerine ihtiyaç duyan genç kesimdir. Ülkemizde toplumun yarısından fazlasının (% 62) İnternet hakkında hiç bir fikri olmaması ise dikkat çekicidir. Bu durum, özellikle öğrenciler, çalışanlar ve iş arayanlar dışındaki kesimler için geçerli olup, toplumda belirli kesimlerde farkındalık ve motivasyon yaratma konusunda yoğun çaba harcanması gerektiğini göstermektedir.
Demografik yapısı itibarıyla, Türkiye'nin önünde orta vadede bilgi toplumuna dönüşebilmesi için ciddi fırsatlar bulunmaktadır. Nüfusun çoğunluğunun (% 54.9) 30 yaşın altında olması ve 15 yaşın altındaki bireylerin toplumun yüzde 28.1'ini oluşturması Türkiye için büyük bir potansiyelin işaretidir. Genç neslin öne çıktığı demografik dağılımın sonucu olarak, 2020'de nüfus grupları içerisinde 25-39 yaş grubu baskın olacaktır. Bu grup, yarınların bilgi ekonomisine en fazla katma değeri yaratacak olan çalışan kesim anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, genç nüfusa yatırım yapmak ve bilgi toplumunun birer ferdi olmalarını sağlamak, gelecek için önemli bir kazanım olacaktır. Türkiye, demografik yapısının sağladığı potansiyelden doğru seçimlerle yararlanır ve hem uluslararası alanda hem de farklı toplum kesimleri arasında varolan sayısal uçurumu azaltırsa, bilgi toplumuna dönüşümde başarıya ulaşması mümkün olacaktır.

Türkiye'nin stratejik önceliklerinin başında ekonomik ve sosyal alanda topyekün bir değişimi ifade eden bilgi toplumuna dönüşüm süreci; giderek güçlenen ekonomisi, genç ve dinamik nüfus yapısı, küreselleşen dünya ekonomisinin avantajlarını giderek daha iyi kullanan deneyim sahibi girişimcileri ile Türkiye açısından büyük fırsatlar sunmaktadır. Bu fırsatlar etkin şekilde kullanılarak, 2010 yılına kadar uluslararası rekabet gücüne sahip bilgiye dayalı ekonomik ve sosyal gelişimin sürdürülebilir kılınması ve toplumsal refahın artırılması için bütüncül bir dönüşüm stratejisi izlenmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda; ekonomik ve sosyal yaşamın hemen her alanını ilgilendiren bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde doğru stratejiler geliştirmek ve uygun adımları zamanında atabilmek için öncelikle; 2010 yılına kadar Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşümünde pay sahibi olacak unsurlar da dahil olmak üzere ülkenin koşul ve ihtiyaçları tespit edilmiş, dünyadaki genel yaklaşım ve dinamikler de göz önünde bulundurularak stratejik öncelik ve hedefler belirlenmiştir.

Nitekim bu doğrultuda yukarıda ki DPT' nin Bilgi Toplumu Stratejisinin hedeflerini ilke edinen Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile Türkiye'de ki 40.000 okul ve 620.000 derslik teknolojik donanım ve alt yapısı ile birlikte geniş bant internet erişimine sahip hale

gelecektir. Sosyal dönüşüm anlamında en büyük gelişme öğretmen ve öğrencilerin eğitim alanında bilgiyi ve teknolojiyi en etkin şekilde kullanabilmeleri beklenmektedir. Teknolojiyi etkin kullanan öğrencileri yetiştirebilen bir ülke olarak Türkiye'nin ciddi anlamda sosyal fayda sağlayacağı öngörülmektedir. Bilgi ve teknolojiyi etkin kullanan bireylerin işletmelerde kolaylıkla istihdam edilerek üretime ve ekonomiye fayda sağlayabileceği düşünülmektedir. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi tüm öğretmen ve öğrenciler için eşit bilgi ve teknoloji olanağı sunacaktır. Bu bağlamda, öğretmen ve öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin sağlayacağı faydalar konusunda bilinçlendirilmesi, teknolojiye erişim imkânlarının sağlanması ve bu teknolojileri kullanma yeteneğinin kazandırılması gerekmektedir. Bu konu Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin öncelikli hedefidir.

YÖNTEM

Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından biri olacak, öğrenci, öğretmen ve eğiticilerin bu teknolojileri etkin kullanımı sağlanacaktır. Bu kapsamda, örgün ve yaygın eğitim verilen kurumlarda bilgi ve iletişim teknolojisi altyapısı tamamlanacak, öğretmen ve öğrencilere bu mekânlarda bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma yetkinliği kazandırılacak, bilgi ve iletişim teknolojileri destekli müfredat geliştirilecektir. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi her bileşenin bir proje olduğu büyük bir programdır. Donanım ve yazılım alt yapısı bileşeninde amaç; Türkiye'de ki 40.000 okul ve 620.000 dersliği BT ekipmanlarıyla donatmaktır. Derslerde BT kullanımı için öğretmenlere hizmetiçi eğitim verilmesi bileşeninde amaç; Tüm öğretmenlere e-içerik geliştirme ve BT kullanımı konusunda eğitim vermektir. E-içeriğin sağlanması ve yönetilmesi bileşeninde amaç; eğitim ve öğretimde kullanılacak en uygun içeriklerin sağlanmasıdır. Öğretim programlarında etkin BT kullanımı bileşeninde amaç; her ders alanı için hazırlanan öğretim programlarında yer alan kazanımlar için dersliklere sağlanan BT'nin daha etkin biçimde yer almasının sağlanmasıdır. Bilinçli güvenli, yönetilebilir BT ve internet kullanımı bileşeninin amacı; ilköğretim ve ortaöğretim okulları dersliklerinde BT'nin öğretim süreçlerinde kullanımını sağlamaktır. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin en önemli dayanağı ise DPT'nin Bilgi Toplumu Stratejisi Belgesinde yer alan bilgi teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından biri olacak ve öğrencilerin, öğretmenlerin bu teknolojileri etkin kullanımı sağlanacaktır. İfadesini temel amaç edinmiş olmasıdır.

BULGULAR

Eğitimde Fatih Projesinin sağlayacağı öngörülen fayda ve sosyal etkiler aşağıdaki biçimde sıralanabilir;

Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin uygulandığı okullardan mezun olan bireylerin gündelik ve iş yaşamlarında bilgi ve teknolojiyi etkin kullanarak bilgi toplumuna dönüşümü, gerçekleştirebilmeleri hedeflenmektedir. Bu proje sosyal ve kültürel değişimi de bünyesinde barındıran bütüncül bir süreçtir. Bireylerin gündelik yaşamlarında ve çalışma hayatlarında bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin ve yoğun kullanımı, bilgiye erişim imkânlarının geliştirilmesi suretiyle kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerini ve yaşam kalitelerini artırmalarını sağlayabileceği düşünülmektedir.

Türkiye, bu sosyal dönüşüm sürecinde, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı ile ekonomik ve sosyal faydayı artırmayı amaçlayan etkin kullanım odaklı stratejiyi benimsemiştir. Bu doğrultuda, halen bilgi ve iletişim teknolojilerini göreceli olarak daha çok kullanan öğrenciler, çalışanlar ve işsizler odak kitle olarak seçilmiştir. Aynı zamanda, kısa ve orta vadede değişen ekonominin gereklerine uygun iş gücü ihtiyacını da karşılayacak bu öncelikli kesimlere, bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim fırsatı ve eğitim süreçlerinin bu teknolojilerle desteklenmesi suretiyle kullanım yetkinliği kazandırılarak, bilgi toplumunun gerektirdiği insan kaynağının geliştirilmesi sağlanacaktır. Genç nüfusa sunulacak erişim imkanları, kazandırılacak yetkinlik ve motivasyon ile bilgi toplumuna dönüşümde "itici güç" yaratılmış olacaktır. Bu bağlamda Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi bilgi toplumu strateji belgesinde yer alan bu stratejiyi destekleyici nitelikte hedefler ortaya koymaktadır.

Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile toplumdaki çeşitli sosyo-kültürel ortamlardan gelen bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim ve kullanımında ortaya çıkan farklılıklar azaltılarak ekonomik ve sosyal yaşamda neden olabileceği dezavantajların önüne geçilmesi

amaçlanmaktadır. Bilişim teknolojileri cihazlarının ve internet kullanım oranlarının ülke genelinde artırılarak Türkiye'nin gelişmiş ülkelerle arasındaki farkın giderilmesi öngörülmektedir.

Küreselleşme olgusu ile birlikte ticaret boyut değiştirmiştir. Artık ticaret yapan birey ve kurumların rekabet etme gücü ve anlayışı teknolojiye uyum sağlamaya endekslenmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanan ticaretin 21. yy.'da ki adı e-ticarettir. Bu değişimin yeni bilişim teknolojileri cihazlarından bağımsız olması günümüz koşulları için uygun değildir. Teknolojiyi etkin kullanabilen ve teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilen birey, kurum ve kuruluşlar ticari ve ekonomi alanında önemli bir ivme katedebilecektir. Teknolojiyi üst düzey kullanabilme yetkinliği ne kadar erken yaşlarda kazandırılabilirse e-ticarete uyumda o denli kolaylaşabilecektir. Erken dönemde öğrencilerin ilköğretim hatta anaokulu dönemlerine kadar inmektedir. Okulunda Bilişim Teknolojileri cihazlarıyla erken dönemde tanışan öğrenciler daha sonra e-ticarette rekabet etme yeterliliğine sahip olabilirler. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile e-ticaret konusunda da rekabetçi anlayışa sahip bireyler yetiştirilebilir.

Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile okullarda bilişim teknolojileri cihazlarının ve internet kullanım oranlarının ülke genelinde artırılarak Türkiye'de ki bölgeler arasındaki farkın giderilmesi öngörülmektedir. Göç olgusunun nedenlerinden biri de ailelerin çocuklarına çağın koşulların uygun eğitim ortamları sağlama isteğidir. Bu proje sağladığı olanaklar nedeniyle iç göçün önüne geçebilir. Bölgeler arası sosyoeğitim seviyelerinde yaratacağı dezavantajlar önlenebilir. Eğitim ile toplumsal gelişmeler arasında ilişkiler olduğunun bilinmesi yeni değildir. Toplumların kalkınması eğitim anlayışlarını sürekli geliştirmeleri ve iyileştirmeleriyle en son aşamada çağın koşullarına uygun hale getirmeleriyle doğru orantılıdır. Günümüzde öğrencilere eğitim alanında 21. Yy. becerilerini kazandırmak hedefi Türk eğitim sisteminin merkezinde yerini almıştır.

Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin hedefleri arasında tüm öğrencilere 21. yy. becerilerini kazandırmak bulunmaktadır. Eğitimde 21 yy. becerileri; yeni ve farklı bakış açıları kazanmak, yeni fikirler geliştirmek ve uygulamak, eleştirel düşüme ve problem çözmek, karmaşık seçimler yapmak ve karar vermek, sorunlar karşısında etkili çözümler bulabilmek, işbirliğine dayalı çalışmalar yapabilmek, sorumluluk duygusu kazanmak, bilgi okur-yazarlığı kazanmak, bilgiye yeterli ve etkili düzeyde ulaşmak, medya okuryazarlığı kazandırmak, bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT) okuryazarlığı kazandırmak, bilgiyi araştırmak, düzenlemek, değerlendirmek üzere dijital teknolojileri ve iletişim araçlarını kullanmak, toplum yararını düşünerek sorumluluk duygusuyla hareket özelliği kazandırmak unsurlarından oluşmaktadır. Bu becerilere sahip olan bireylerin gündelik ve iş yaşamlarında mutlu ve başarılı olmaları kaçınılmazdır. 21. Yy becerileri kazandırılmış bireyler sosyal hayata dair problemlerle başedebilecek, toplumu geliştirmeye ve ülkenin kalkınmasına yönelik çaba gösterebilecek ve uluslar arası alanda işgücü piyasasında akranlarıyla rekabet edebileceklerdir.

Bilgi ve teknoloji konusu, aslında toplumun bütün kesimlerini çok yakından ilgilendirmelidir. Çünkü bilgi ve teknolojide etkin ve yetkinlik, "bütün bir ülkenin uluslararası arenadaki konumunu ve geleceğini" belirleyebilir. Bilgi ve teknolojiyi yerinde ve zamanında, etkin ve verimli kullanabilmek önemli bir noktadır. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi kapsamında bilgi ve teknolojiyi derslerde yerinde ve zamanında etkin kullanma konusuna önem verilmektedir. Bu bağlamda pedagojik kriterlere uygun hareket edilmesi esasına dayalı tutum sergilenmektedir. Eğitim-öğretim yapılırken bu esası taşıyan bir anlayışla hareket etmek bilgi ve teknolojinin doğru ve etkin kullanılmasını sağlayabilecektir.

Fransız kuramcı Pierre Lévy'e göre; teknik ve kültür birbirinden ayrı olarak asla var olamazlar. Teknolojinin tek başına bir anlamı yoktur, ancak bir kültür içinde varolduğu zaman gerçek anlamını bulur. Teknolojik gelişmeler çoğunlukla toplumların gelişmeleriyle doğru orantılı olarak ilerler. Eğitimden, savunma sanayine kadar her alanda kullanılan teknoloji sosyal ve ekonomik hayatında bir vazgeçilmezi durumuna gelmiştir. Teknolojinin faydaları ve zararları; teknolojiden faydalanma durumumuza göre değişmektedir. Örneğin; bir televizyonu genel kültürümüzü artırıcı programları izlerken kullanmamız faydalı, zamanımızı öldürürken kullanmak zararlı olduğu gibi. Bu örnekler çoğaltılabilir. Ne kadar geleneksel ve tutucu olursa olsun her toplum ve her kültür sürekli değişim içindedir (Fichter, 2006, s.194)." Teknolojik değişimler toplumların gelişmesinde önemli bir etken olarak görülmektedir. "Bir toplumun çok ilerde olmasını sağlayan önemli ölçüde teknolojik değişimin hızının

yüksek olmasıdır (Öner, 2003, s.571).” Özkalp (2008) “Teknoloji, değişmenin itici gücüdür (s.315).” düşüncesiyle teknoloji ve değişim arasındaki ilişkiyi belirmiştir.

“İnsanoğlunun evriminin belirleyici ögesi teknolojidir (Kongar, 1985, s.310).” Dolayısıyla teknolojinin, ilk insanlardan günümüz uygarlıklarına kadar insanlığın gelişiminde doğrudan başat bir unsur olduğu söylenebilir. Günümüz toplumlarının gelişmişliğinde teknolojinin etkisinin gittikçe arttığı görülmektedir. Kongar (1985) “Bir toplum yapısının temelinde yatan belirleyici öğe de teknolojidir (s.310).” düşüncesiyle teknolojinin toplumların gelişimi açısından önemini vurgulamıştır. Özer (2003) de bu konudaki “bilimsel ve diğer bilgilerin pratik uygulamaları toplumsal değişmenin ana kaynağıdır (s.570).” düşüncesiyle bilimsel ve teknolojik gelişmelerin toplumsal değişme üzerindeki etkilerini belirtmiştir. Bunlara ek olarak ünlü antropologlar Mead ve Childe de “İnsanoğlunun evriminin temelinde teknolojinin yattığını gözlemektedir (Kongar, 1985, s.300).” “Teknolojinin altında icat ve keşif ile bunların topluma mal edilmesi için gerekli süreçler yatar (Kongar, 1985, s.300).” Tarım Devrimi, Endüstri Devrimi gibi çok uzun süreli ve kapsayıcı örneklerin yanı sıra bilim ve teknolojinin toplumu etkilemesine, 19. yüzyılda elektromanyetik dalgaların kuramsal olarak öngörülmesi, ardından keşfedilmesi, mühendislerce bu keşiften yola çıkarak radyonun yapılması ve toplum hayatına hızla girmesi örnek verilebilir.

“Teknoloji, insanın doğayı denetlemesini olanaklı kıldığı gibi insan ilişkilerini de etkiler. (Özkalp, 2008, s.315).” İletişim ve ulaşım teknolojilerinin gelişimi farklı coğrafyalarda yaşayan insanlar arasındaki ilişkileri arttırmış; değişik kültürler arasındaki bağlantıları yoğunlaştırmıştır. “Modern öncesi toplumlarda, tarımsal üretim alanındaki yenilikler değişimin başlangıcı olmuştur. Modern toplumlarda ise sanayileşme, toplumsal değişimin temel motoru olmuştur (Bahar, 2008, s.82).” Teknoloji buna benzer etkileriyle toplumsal değişim üzerinde de doğrudan bir etki yapmıştır. Doğan (2007) “Teknoloji toplumsal değişimin hem nedeni hem de sonucudur (s.343).” saptamasıyla teknoloji ve toplumsal değişim arasında diyalektik ilişkiyi vurgulayarak toplumsal değişimin de teknolojiyi etkilemesine dikkat çekmiştir. “Bilimsel buluşlar, teknolojik gelişmeler, uluslar arası sosyal hareketler ve rejim değişiklikleri sosyal değişmeyi hızlandırmaktadır (Bahar, 2008, s.82).” Yasa (1973) “Teknolojik gelişmenin toplum yapısının özdeksel (maddi) ve tinsel (manevi) öğelerini etkilediği (s.184)” belirterek bu etkilerin büyük toplumsal değişme ve gelişmelere zemin oluşturduğunu ifade etmiştir. Teknoloji, toplumların maddi kültürünün yanı sıra manevi kültürlerini de şekillendiren bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kongar (1985) bu durumu “Maddi kültürün altında teknoloji yatar. Böylece teknoloji, insanlar arası ilişkileri düzenleyen anlamları, değerleri ve kuralları biçimlendiren güç olmaktadır (s.24).” şeklinde ifade ederek teknolojinin çok boyutlu etkilerine örneklendirmiştir.

“Gelişen teknoloji sonucu, iş bölümünün artması, toplumsal varlıkları örgütlenişini etkiler ve insan ilişkileriyle beraber toplumsal yapıyı da değiştirir (Kongar, 1985, s.101).” Toplumsal değişmenin farklı tanımları yapılsa da özünde benzer unsurları ifade etmektedirler. Kongar (1985) toplumsal değişmeyi “temelinde teknolojik değişmenin yattığı, insanlar arası ilişkilerin değişmesidir (s.23).” şeklinde tanımlarken Özer (2003) “Toplum yapısının temel alanlarında (ekonomi, siyaset, eğitim, aile, kültür ve inançlar); var olan ilişkilerde ortaya çıkan farklılıklar (s.565).” şeklinde tanımlamıştır. Güven (1999) “toplumsal ilişkiler ağının ve bunları belirleyen kurum ve değerlerin değişmesi (s.214).” biçiminde ifade etmiştir. Tezcan (1994) ise toplumsal değişmeyi “toplumsal yapının ve onu oluşturan toplumsal ilişkiler ağının ve bu ilişkileri belirleyen toplumsal kurumların değişmesi (s.191)” şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlarda teknolojik gelişmelerin toplumsal yapı üzerindeki belirleyiciliğinin vurgulandığı görülmektedir.

Ergun (1995) teknolojik ilerlemelerin ekonomik gelişmelere yol açtığını belirterek toplumsal değişmeyi (2008) “ekonomik gelişmenin, teknik ilerlemenin ve nüfus hareketlerinin sonuçları olarak (s.159)” görmektedir. Bunun yanında Ergün (2008) toplumsal değişmenin etmenlerini “demografi, teknoloji, ekonomik yapı, değerler, ideolojiler ve insanlar arası mücadele ve çekişmeler (s.377).” olarak sıralayarak toplumsal değişmenin birçok unsurdan etkilendiğini belirtmiştir. Bu unsurlar arasında özellikle teknolojiye ve teknolojik ilerlemeye vurgu yapılmaktadır. Günümüzde teknolojik gelişme ve ilerlemeden toplumların kendilerini izole etmesi mümkün değildir. Dünya ülkeleri uluslar arası arenada rekabet etmek istiyorsa teknolojik gelişmeleri ve uygulamaları takip etmek durumundadırlar. Asıl mesele teknolojik uygulamaların toplumsal koşullara uygun ve etkin bir şekilde yapılmasıdır. Eğitim alanında teknolojiyi kullanırken toplumun kültürel yapısını ve eğitim verilen kitlenin geldiği sosyo-kültürel çevreyi, kişilik özelliklerini, vb. iyi analiz etmek gerekebilir.

Ancak dinamik, ilerlemeci ve yeniliklere açık toplumlar ise bireylerde bazı ideal ve beklentilerin oluşmasına olanak sağlarlar. İşte bu noktada organize eğitim kurumlarının işlevi daha açık olarak ortaya çıkmaktadır. Bir yandan toplumun mevcut değerlerini aktarırken, öte yandan toplumun geleceğe yönelik ideal ve beklentilerini karşılayacak yetenekte bireyler yetiştirmek. Değişime açık, gelişmeyi sağlayan toplumların başvuracağı ilk kurum gene eğitim olmaktadır. Eğitim alanında yapılacak yeniliklere açık olmak toplumların ilerlemesi açısından önemlidir. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi eğitim alanında geleceğe yönelik ideal ve beklentileri karşılayacak yetenekte bireyler (öğrenciler) yetiştirmek üzere tasarlanmış bir projedir. Gelecekte böyle bireylerden oluşacak bir toplumun ilerlemesi kaçınılmaz olacaktır. Bireyler yeni teknolojik ve toplumsal değişmelere kısa zamanda uyum sağlarken beraberinde toplumu da olumlu anlamda dönüştürebileceklerdir.

SONUÇ

Öğretmen ve öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojilerinin sağlayacağı faydalar konusunda bilinçlendirilmesi, teknolojiye erişim imkânlarının sağlanması ve bu teknolojileri kullanma yeteneğinin kazandırılması gerekmektedir. Bu konu Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin öncelikli hedefidir. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin uygulandığı okullardan mezun olan bireylerin gündelik ve iş yaşamlarında bilgi ve teknolojiyi etkin kullanarak bilgi toplumuna dönüşümü, gerçekleştirebilmeleri hedeflenmektedir. Bu proje sosyal ve kültürel değişimi de bünyesinde barındıran bütüncül bir süreçtir. Bireylerin gündelik yaşamlarında ve çalışma hayatlarında bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin ve yoğun kullanımı, bilgiye erişim imkânlarının geliştirilmesi suretiyle kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerini ve yaşam kalitelerini artırmalarını sağlayabileceği düşünülmektedir. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından biri olacak, öğrenci, öğretmen ve eğiticilerin bu teknolojileri etkin kullanımı sağlanacaktır. Bu kapsamda, örgün ve yaygın eğitim verilen kurumlarda bilgi ve iletişim teknolojisi altyapısı tamamlanacak, öğretmen ve öğrencilere bu mekânlarda bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma yetkinliği kazandırılacak, bilgi ve iletişim teknolojileri destekli müfredat geliştirilecektir. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile toplumdaki çeşitli sosyo-kültürel ortamlardan gelen bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim ve kullanımında ortaya çıkan farklılıklar azaltılarak ekonomik ve sosyal yaşamda neden olabileceği dezavantajların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bilişim teknolojileri cihazlarının ve internet kullanım oranlarının ülke genelinde artırılarak Türkiye'nin gelişmiş ülkelerle arasındaki farkın giderilmesi öngörülmektedir. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi ile okullarda bilişim teknolojileri cihazlarının ve internet kullanım oranlarının ülke genelinde artırılarak Türkiye'de ki bölgeler arasındaki farkın giderilmesi öngörülmektedir. Göç olgusunun nedenlerinden biri de ailelerin çocuklarına çağın koşulların uygun eğitim ortamları sağlama isteğidir. Bu proje sağladığı olanaklar nedeniyle iç göçün önüne geçebilir. Bölgeler arası sosyoeğitim seviyelerinde yaratacağı dezavantajların önlenebileceği öngörülmektedir. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi her bileşenin bir proje olduğu büyük bir programdır. Eğitimde Fatih (Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin en önemli dayanağı ise DPT'nin Bilgi Toplumu Stratejisi Belgesinde yer alan bilgi teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından biri olacak ve öğrencilerin, öğretmenlerin bu teknolojileri etkin kullanımı sağlanacaktır. İfadesini temel amaç edinmiş olmasıdır.

KAYNAKÇA

Bilici, A., Akdur, T. E., Alkan T., Temizhan O., Barles A. (2011), "Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi" International Education Technology Conference – IETC, 25-27 Mayıs 2011, İstanbul.
Erkal, M. E. (1993), Sosyoloji, Der Yayınevi, 1993
http://www.dpt.gov.tr/, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
http://akademik.maltepe.edu.tr, T.C. Maltepe Üniversitesi
http://sbe.balikesir.edu.tr, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
http://oc.eab.org.tr/egtconf/pdfkitap/pdf/239.pdf, Bilimsel Teknolojik Gelişmelerin Toplumsal Değişmeye Etkisi ve Bu Sürecin İlköğretim Sosyal Bilgiler Programına Yansıması
Özkalp E. (1993), Sosyolojiye Giriş, Anadolu Üniversitesi Basım Evi, Eskişehir,